

ΗΛΙΟΣ ΚΑΙ ΠΕΤΡΑ

Είναι απορίας άξιον πώς σε αυτό εδώ το άνυδρο τοπίο ρίζωσε τόση ομορφιά. Αν όμως παραλείψετε την ιστορική ερμηνεία, θα χάσετε το μισό ταξίδι. Από τον Γιώργο Ξεπαπαδάκο, φωτογραφίες: Μάρω Κουρή.

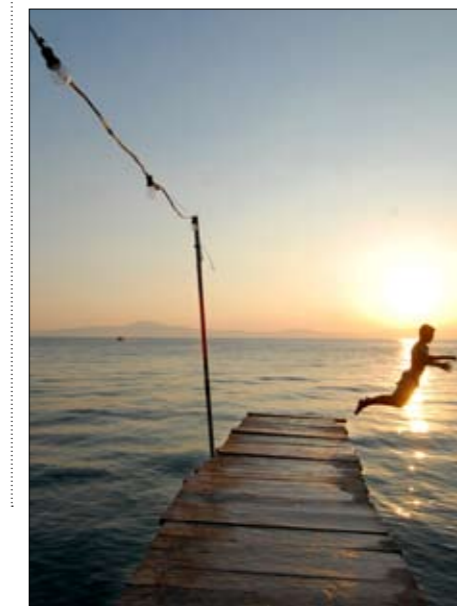
Αν υπάρχει πύργος που να μην άκουσε τουφεκιές, λαγκάδι που να μη μαγεύτηκε από θρύλους και σταυροδρόμι δίχως το καρτέρι κάποιου έρωτα κρυφού. Οποιος φτάνει ως τη Μάνη χωρίς να υποψιάζεται την ιστορική της ένταση χάνει το μισό ταξίδι. Λένε οι ίδιοι οι Μανιάτες πως όταν ο Θεός ολοκλήρωσε τη Δημιουργία, αντίκρισε τα κακοτράχαλα μέρη του Ταΰγετου και είπε: «Αφού οι άνθρωποι εδώ δεν έχουν χώματα, να καλλιεργούν λίγο και να χτίζουν πολύ. Να τρώνε λούπινα, ελιές και φραγκόσυκα. Και αφού έχουν τόσο λίγα να χάσουν, να μένουν πάντοτε λύτεροι για να μπορούν να λευτερώνουν και τους άλλους που σκύβουν το κεφάλι επειδή έχουν περισσότερο βιος». Η διείσδυση σε κοινωνίες που επί αιώνες τα έβγαζαν πέρα μόνες τους κρύβει διάφορες εκπλήξεις. Εκτός από την αποθησαυρισμένη λαϊκή σοφία, συναντάμε στους ανθρώπους μια σχέση σχεδόν βιωματική με την Ιστορία του τόπου τους. Οι μισοί ηλικιωμένοι, από το Γύθειο ως το Λιμένι και από το Οίτυλο ως τη Βάθεια, δίνουν δικίο στους Μαυρομιχαλαίους που σκότωσαν τον Καποδίστρια. Οι άλλοι μισοί ορκίζονται ότι δεν το έκανε ο «Γιωργάκης», παρά ήταν συνωμοσία των Αγγλων! Ύστερα, σου προσφέρουν καθαρισμένα φραγκόσυκα, με ένα βλέμμα που δεν μπορείς να πεις όχι.

Αφήνουμε το γραφικό λιμάνι του Γυθείου με τα νεοκλασικά σπίτια και τα αμέτρητα ουζερί, ακολουθώντας τον παλιό δρόμο για τα σπήλαια Δυρού. Η φυσική είσοδος στη Μάνη γίνεται από ένα δασωμένο φαράγγι όπου υπάρχουν ακόμη ερείπια από το κάστρο του Πασαββά. Εδώ πασάς ποτέ δεν έκανε κουμάντο. Στα γαλλικά «pas avant» είναι το «μη παρέκει» που αναφώνησαν οι φράγκοι ιππότες όταν, πολεμώντας σε αυτό το φαράγγι τους Μανιάτες, τράπηκαν

met wisit vulluptatum venibh ea con hendre magna facinisit ipiscil landrercidui bla consequ atissequat praesecte vel ut praesecte commy nit, vel ut velestrud ming er sectem etummy nostrud molenit alisi tatio dunt ex esed modions ectet, conse te co

σε φυγή. Το Βαθύ είναι μια καταπληκτική αμμουδιά, τριγυρισμένη από ευκαλύπτους και πυκνούς ελαιώνες. Εθελοντές από όλον τον κόσμο έρχονται σε αυτόν τον παράδεισο και τοποθετούν βέργες στα σημεία όπου θάβουν τα αβγά τους οι θαλάσσιες χελώνες καρέτα καρέτα.

Νοτιότερα, η άσφαλτος ελίσσεται μέσα σε μια γυμνή και άνυδρη κόλαση από πέτρες. Είναι οι τελευταίες στροφές πριν από την Αερόπολη με τη συγκλονιστική θέα προς το Οίτυλο, το Καραβοστάσι και το Λιμένι. Το πρασινογάλο χρώμα του μεσοσπνιακού κόλπου σμίγει με το σμαραγδί της πλιοχτυπημένης πέτρας. Από εδώ έφυγαν πολλά καράβια για την Αυλίδα, σύμφωνα με τον Όμηρο. Τι έχει ο τόπος και μαγνητίζει τόσους Γερμανούς που αγοράζουν σπίτια; Να 'ναι ο ήλιος και η θάλασσα; Η Ιστορία; Η παραδοσιακή αυτάρκεια, η κληρονομική ικανότητα των ανθρώπων έχουν μια άγρια γλύκα; Η μπακάλισσα στον Πύργο Δυρού, πάντως, μας πληροφόρησε ότι τα λού- >>

Το να κολυμπάς σε κρυστάλλινα νερά ρεμβάζοντας την επιβλητική πυραμίδα του Ταΰγετου είναι μια δυνατή ανάμνηση διακοπών

met wisit vulluptatum venibh ea con-
hendre magna facinisit ipiscil handreucidui
bla consequ atisqueat praesecte vel ut
praesecte commy nit, vel ut velestrud
ming er sectem etummy nostrud molenit
alisi tatio dunt exesed modions ectet,
conse te co

πινα ήταν το αγαπημένο σνακ των αρχαίων Ελλήνων. Από εδώ, ένας δρόμος οδεύει προς το Ταΐναρο, το νοτιότερο ακρωτήριο της ηπειρωτικής Ελλάδας, και ένας άλλος στρίβει δυτικά καταλήγοντας, έπειτα από τρία χλμ., στα δύο σημαντικότερα σπήλαια της Νότιας Ευρώπης. Η ποταμόβαρκα ει-σχωρεί στα έγκατα της γης. Η Βλυχάδα έχει λίμνες και μονοπάτια, θόλους και θαλάμους «διακοσμημένους» με όλους τους σταλακτιτικούς σχηματισμούς. Η Αλεπότρυπα όμως με τα σπουδαία νεολιθικά ευρήματα, ελλείπει κονδυλίων, παραμένει κλειστή για το κοινό.

Από τη χλιοφωτογραφημένη Βάθεια και τα πυργόσπιτα της, το Ταΐναρο δεν είναι μακριά. Τόπος ιερός, με λίγα αρχαία ξαναχρησιμοποιημένα σε έναν πρωτο-χριστιανικό ναό, ένα ξέφραγο μωσαϊκό, ίχνη από αρχαία νεώρια και φιόρδ που κάποτε φιλοξενούσαν πειρατές. Εξ ου και ο στίχος του τραγουδιού «Από τον κάβο Ματαπά / σαράντα μίλια μακριά / κι από το κάβο Γκρόσο / σαράντα κι άλλο τόσο». Η Μεσσηνιακή χαρακτηρίζεται από λιγότερη τραχύτητα σε σχέση με τη Μέσα Μάνη και πάντα προσέλκυε το ντόπιο αρχοντολόι. Μούρτζινοι, Καπετανάκηδες, ο Χρηστέας και ο Δουράκης έχτισαν στην πράσινη πλα-γιά του Ταΰγετου τους πιο μεγάλους πύργους. Θαυμάσια δείγματα οικογενειακής, οχυρωματικής τέχνης, κατά μήκος μιας διαδρομής που φτάνει ως την Καλαμάτα.

Την παράσταση κλέβουν όλα τα ορεινά χωριά – Τσέρια, Σαϊδόνα, Εξωχώρι, Μπλιά, Πλάτσα και Λαγκάδα – τα μπαλκόνια με την

παμοραμική θέα, οι βυζαντινές εκκλησιές και οι πλατείες όπου διαδραματίζονται αξέχαστα πανηγύρια. Το να κολυμπάς σε κρυστάλλινα νερά ρεμβάζοντας την επιβλητική πυραμίδα του Ταΰγετου είναι μια δυνατή ανάμνηση διακοπών. Το μυστηρι-ακό φαράγγι με το παλιό διπλό γεφύρι του Ριντόμου είναι μοναδικό, όπως και η παλιά Καρδαμύλη, χτισμένη σε ένα ύψωμα επάνω από τα καφέ και τα μπαρ του σύγχρονου οικισμού. Στην αυλή του οχυρού των Μούρτζινων-Τρουπάκηδων διαβάζουμε μια μαρμάρινη επιγραφή και θυμόμαστε ένα ιστορικό γεγονός: Ο Κολοκοτρώνης ήρθε τον Γενάρη να ξεχειμωνιάσει και στις 22 Μαρτίου του '21, μαζί με 2.500 Μανιά-τες, πάτησε την Καλαμάτα, την Τρίπολη και μετά το Ανάπλι. Αν δεν το μαντέψατε ακόμη, σε τούτη την αυλή οργανώθηκε η Επανάσταση.

ΠΟΥ ΝΑ ΜΕΙΝΕΤΕ

Στο **Μικρό Χωριό**, στο Βαθύ (τηλ. 6936 974 134, 6934 668 894 www.mikrochorio.gr): Νεόχτιστες και άνετες κατοικίες μέσα σε μια καταπράσινη έκταση που ακουμπά την φιλή άμμο της απέραντης παραλίας. Στο **Βάρδια** στην Καρδαμύλη (τηλ. 27210 73777, 78155 www.vardia-hotel.gr): Αυτόνομα διαμερίσματα και σουίτες με πανοραμική θέα προς τον γραφικό όρμο, με πεζούλια γεμάτα λουλούδια και με αξέχαστη υποδοχή. Στον ξενώνα **Οι Μαυρομιχάλοι** στο Λιμένι (τηλ. 27330 52400): Ανακαινισμένο αρχοντικό του 1762 με έξι δωμάτια, με βαριά έπιπλα, πορτρέτα αγωνιστών στους τοίχους και γευστικό πρωινό στην παραδοσιακή σάλα.

ΠΟΥ (ΚΑΙ ΤΙ) ΝΑ ΦΑΤΕ

Στην **Καμπινάρα** στον Πύργο Δυρού (τηλ. 27330 52226) ντόπια κρέατα, ολόφρεσκα θαλασσινά, χόρτα από το βουνό και πατάτες τηγανητές για... βράβευση. Στον **Μαύρο Πειρατή**, στο Νέο Οίτυλο (τηλ. 27330 59363) με το κύμα να σας δροσίζει στη βεράντα, δοκιμάστε συναγρίδες, κολοχτύπες και αστακούς. Η **Κυρά Μαρία**, στο Βαθύ (τηλ. 27330 93333) είναι ό,τι πρέπει για μετά το μπάνιο. Μέσα σε μια ανθισμένη σκιερή αυλή, χορτάστε με απολαυστικά μαγειρευτά. Στην **Ανδρούβιστα**, στην Καρδαμύλη (τηλ. 27210 73788) γευτείτε μανιάντικο σύγκλινο, πίτες, ποικιλίες και σαλάτες ξεχωριστές, παρέα με βιντεοπροβολές, βραδιές ποίησης και ορχήστρες που στήνονται επιτόπου στην αυλή. ●